

[Bernhard Baunsgaard]

dog vel heller ikke være helt ukendt med, hvordan lønningerne er for nyansatte inden for folkeskolen. Det er i realiteten ikke muligt at lave lavtlønstillæg, uden at man også giver dem.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

De relevante tal i hr. Bernhard Baunsgaards sidste eksempel er at sammenligne timelønnen, regnet ud på livslønsbasis, for gymnasielærere og faglærte arbejdere. Der bør faglærte arbejdere efter fremskridtspartiets opfattelse nok ligge noget højere end gymnasielærere, dels fordi de har mere ubehagelige arbejdsvilkår, dels fordi det i øjeblikket gælder om at forkæle den private sektor, som skal slæbe hjem til at afvikle de 60 mia kr., som vores finansminister har belastet os med. Derfor tror jeg ikke, at forskellen er stor nok endnu. Jeg tror nok, at faglærte arbejdere skal have et væsentlig større forspring i forhold til gymnasielærere. Det glædede mig dog, at det ikke var en gymnasiesektor, hr. Bernhard Baunsgaard mente skulle tjene mere.

Finansministeren (Heinesen):

Det forslag, som her er til anden behandling, er altså ikke noget forslag til en pensionsreform. Vi har tidligere her i tinget diskuteret pensionsreform, og socialdemokratiet har ikke ved nogen lejlighed lagt skjul på, at vi er tilhængere af ensartede offentlige pensioner.

Det, som dette drejer sig om, er et lille bitte forslag, der blev bebudet i forbindelse med første etape af pensionsreformen, hvor det blev sagt i ministerens fremsættelsestale, at man ville komme med et forslag, der forhindrede, at de dårligst stillede pensionister inden for den offentlige sektor i kraft af pensionsreformens første fase fik en utilsigtet tilbagegang. Det, fremskridtspartiet går imod, er at rette på en urimelig skævhed hos dem med allerlaveste pensioner. Det var det, jeg tillod mig at karakterisere som asocialt. Her er et helt konkret eksempel. Jeg havde forleden dag fornøjelsen at gennemgå en lang række andre konkrete eksempler, men det falder vel uden for rammerne af denne debat at gentage dem.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Hr. Glistrup har ordet for en kort bemærkning, og det bliver den sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

De eksempler, finansministeren gennemgik forleden dag, blev ét for ét tilbagevist hundredre procent. Der var ikke så meget som en trævl af en underbuds tilbage på finansministeren, da den debat var sluttet forleden dag. Alt var tilbagevist, hvad finansministeren sagde.

Når finansministeren siger, at dette drejer sig om dem med de allerlaveste pensioner, så er det fordi han totalt glemmer de 650.000 folkepensionister, vi har. Alle folkepensionister får mindre i folkepension end den, der får det laveste beløb i tjenestemandspension. Derfor er det kun, når man uden videre spytter på og overser de 650.000 folkepensionister her i landet, at man kan udtale sig, som finansministeren gør. Det er betegnende for ham.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets §§ 1 og 2 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ophævelse af lov om butikstid [af Ib Christensen (DR) m. fl.].
(Lovforslag nr. L 71. Fremsat 2/11 78).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Handelsministeren (Arne Christiansen):

Forslaget om ændring af lukketidsbestemmelserne dukker jo op fra tid til anden, når diskussionen om dette omtålelige problem blusser op uden for folketinget. Den lov, vi har, blev vedtaget af folketinget for kun 2½ år siden af et stort flertal af tingets medlemmer og mod et mindretal, der overvejende fandt de foreslåede ændringer for liberale. Skal vi derfor ikke lade problemstillingen hvile i hvert fald et stykke tid?

Under arbejdet i lukkelovskommissionen, der gik forud for fremsættelsen af forslaget til den gældende lov, blev alle væsentlige argumenter i lukkelovssagen kuløgravet, og kommissionen gennemførte omfattende undersøgelser af de samfundsmæssige og de erhvervsøkonomiske problemer, der knytter sig til spørgsmålet om butikkers åbningstider. Meningerne i kommissionen om undersøgelsesresultat var delte, men et markant flertal gik ind for den udformning af butikstidsbestemmelserne, som folketinget vedtog.

Udviklingen går nok hurtigt, men dog ikke så hurtigt, at de af kommissionen foretagne undersøgelser af de fundamentale problemer omkring lukketiderne skulle være forældede efter kun et par års forløb. Jeg har heller ikke nogen stærk tro på, at der i dette folketing råder en helt anden opfattelse end den, der førte frem til den gældende lov. Jeg kan derfor ikke anbefale tinget at vedtage det fremsatte lovforslag.

Tove Lindbo Larsen (S):

Det kunne naturligvis være fristende for en aktiv forbruger at gribe chancen med et fikst lille lovforslag på bare én linje og ophæve lukkeloven og dermed nå et fremtidigt mål.

At ophæve lukkeloven er nu ikke helt så enkel en sag, som retsforbundet gerne vil gøre det til. Jeg minder om, at der forud for den nugældende lov har ligget et langvarigt kommissionsarbejde, 5 år brugte man på at kunne komme til at afgive en betænkning. Et stort flertal af kommissionsmedlemmerne indstillede grundlaget for den eksisterende lov. Den har som bekendt kun været gældende i 2½ år. Man kunne også forvente, at den udvidede åbningsmulighed ville have været udnyttet i større omfang, end tilfældet er; det

gælder specielt for de tilladte ekstra åbnings-timer.

På denne baggrund, som jeg har nævnt her, finder jeg ikke, at tiden er inde til at ændre den nugældende lov, og jeg må på socialdemokratiets vegne afvise forslaget.

H. C. Hansen (FP):

Den lov, populært kaldet lukkeloven, som Danmarks detailhandlere arbejder efter, er vedtaget for ca. 2½ siden, bl. a. med fremskridtspartiets stemmer. Mit parti fremsatte dengang en række ændringsforslag, som efter vor mening ville have forbedret den nuværende lovgivning, men disse ændringsforslag blev nedstemt.

Vi har den opfattelse, at en lukkelov ikke er noget, man skal ændre med få års mellemrum. De unge mennesker, der går ind i den del af erhvervslivet, skal vide, hvad de har at rette sig efter, og de skal ikke udsættes for, at man en gang hvert andet, tredje, fjerde år laver loven om.

Et enkelt medlem af folketingsgruppen ønsker at støtte retsforbundets lovforslag, men vil selv redegøre for sin stilling.

Fogh Rasmussen (V):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Jens Peter Jensen, ikke kan være til stede, skal jeg på venstres vegne gøre nogle bemærkninger til det lovforslag, der her er til behandling.

Det er jo ikke så mange år siden, vi sidst behandlede et forslag om ændring af lukkeloven. Nu er debatten blusset op igen, men man må vel egentlig sige, at denne debat har haft ringe genklang ude i befolkningen. Det skyldes jo nok, at der i det store og hele er tilfredshed med den lukkelov, som er gældende, og det er da også venstres opfattelse, at den nuværende lukkelov i det store og hele fungerer tilfredsstillende. Ved den sidste ændring af lukkeloven skete der jo rent faktisk en liberalisering af bestemmelserne. Det resultat, der blev opnået, var et kompromis imellem forbrugerinteresser og de interesser, som butiksindehaverne måtte have, og det forekommer egentlig os i venstre, at der er opnået en ganske rimelig balance med den lukkelov, der blev vedtaget for 2-3 år siden.

Man kan selvfølgelig se sagen både fra forbrugernes side og fra butiksindehavernes

[Fogh Rasmussen]

side. Forbrugerne har naturligvis en interesse i en betjening og butikstider, der fungerer tilfredsstillende. Det er vigtigt for forbrugerne, at butikstiderne er placeret, så de kan foretage deres indkøb uden tidspres, men forbrugerkommissionen foretog jo i sin tid nogle undersøgelser, som bl. a. viste, at 85 pct. af forbrugerne egentlig ikke havde vanskeligheder med at foretage deres indkøb, og at næsten 90 pct. af forbrugerne ikke nærrede noget ønske om ændringer i butikstiderne.

Indehaverne har også en interesse. De har en interesse i, at bestemmelserne om butikstiderne giver dem rimelige muligheder for at udøve deres erhverv og giver dem rimelige arbejdsvilkår, så de har mulighed for at føre et normalt familieliv og kan have rimelige fritidsaktiviteter. Det har da egentlig også vist sig, at ikke mindst butiksindehaverne, og det er specielt de mindre butiksindehavere, gennem tiderne har haft en vældig interesse i, at man havde en lukkelov, for at undgå, at selve butikstiden blev benyttet som et middel i konkurrencen om kunderne.

Vi mener, at lukkelovskommissionens undersøgelser understregede behovet for en regulering af butikstiderne af hensyn til erhvervets udøvere. Undersøgelserne viste jo, at indehavernes arbejdstid var længere, jo længere butikstiden var, og undersøgelserne viste, at indehavere, der efter de gamle regler havde dispensation til længere åbningstid, totalt set havde flere problemer med familieliv, træthed osv. end de indehavere, der drev butikker uden dispensation.

Det er klart, at venstre er et liberalt parti og som sådant også ønsker et frit erhvervsliv, men det er en misforståelse, hvis man tror, at en ophævelse af lukkeloven fører til en liberalisering. Tværtimod må vi frygte, at frit slag med hensyn til åbningstider vil føre til omfattende butiksdød, sådan som det bl. a. er sket i Sverige. En sådan udvikling vil på længere sigt medføre en monopolisering og centralisering. Det er vi imod, og derfor må vi afvise dette lovforslag.

Kjelgaard (KF):

Selv om det ikke fremgår af bemærkningerne, er der vist ingen af os, der er i tvivl om inspirationskilden til det foreliggende lovforslag. Vi finder, at det er overflødigt. Vi erkender, at der er visse restriktioner i den

gældende lov, men vi erkender samtidig, at loven indeholder en række beskyttelsesforanstaltninger, som mange handlende er glade for. Mig bekendt har hverken regering eller folketing fået nogen henvendelse fra handlende eller deres organisationer med ønske om ændringer, og derfor finder vi ingen anledning til nogen større diskussion om emnet og kan ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse.

Bollmann (CD):

Debatten om butikstid er jo fortsat siden 1976, og der er for mig ingen tvivl om, at vi herfra endnu ikke har ramt det rigtige.

Det foreliggende forslag fra retsforbundet er meget kontant, idet det foreslår en total ophævelse af lukkeloven fra den 1. juli 1979, og jeg må straks på CDs vegne sige, at det er for langt at gå. Jeg vil da gerne oplyse, at CD er interesseret i en yderligere liberalisering af lukkeloven, og vi vil gerne tage forslaget her som udgangspunkt for en seriøs debat. Det er klart, at systemet med de mange kiosker på benzinstationer osv. reelt har gennemhullet den nuværende lovgivning, og at dette medfører store problemer netop for andre mindre handlende, der jo må holde sig inden for de fastlagte tidsrammer. Loven i dag er desværre også udformet sådan, at den ligefrem opfordrer til overtrædelser, ikke mindst i spørgsmålet om, hvilket varesortiment der må sælges i kiosker.

Jeg er ikke uenig i, at forbrugerne måske nok er nogenlunde tilfredse i dag, men vi vil gerne være med til at rette op, hvis der er tale om tilfælde af urimelig konkurrence. Vi mener, at det er nu, der må ske noget, og vil derfor tilsige positiv medvirken under udvalgsarbejdet.

Ole Olsen (SF):

Det er jo ikke ret lang tid siden, at loven blev vedtaget, og vi plejer jo at sige, at love af denne karakter laver vi ikke om sådan hveranden dag. Jeg mener også, at der under hensyn til det store kommissionsarbejde, der lå bagved, og de manglende klager nu ingen grund er til at røre ved lovgivningen. De fleste af os vejede vel for og imod i sin tid, da vi skulle vedtage loven, om vi lagde mest vægt på den ene side, kunderne, eller på den anden side, indehaverne og de ansatte, og de

[Ole Olsen]

fleste af os kom åbenbart til det resultat, at der var balance, og så fik vi det resultat, vi fik.

Jeg lagde lige mærke til en ting i forbifarten. Det var, at venstres repræsentant heroppe kun tænkte på butiksindehavere og på kunder. Ansatte er åbenbart ikke noget, venstre kender noget til. Jeg tror nok, at de fleste af os andre har haft det i tankerne, også i sin tid.

Kaj Hansen (DKP):

Når man har hørt de tidligere ordførere og også har fået lejlighed til at høre mig, kan man konstatere, at det er den noksom bekendte døde sild, vi finder i lovforslaget.

Hvem skulle i grunden have gavn af en ophævelse af de butikstider, vi har? Ikke kunderne, for der er ikke behov for det. Dengang vi havde den store undersøgelse, viste det sig, at det var næsten umuligt at finde nogle argumenter for at ændre lukkeloven, der kunne holde. Det kan heller ikke være en fordel for personalet. Tværtimod. I virkeligheden er det synd, at retsforbundet har fremsat det forslag, for det strider i virkeligheden imod deres egen politik. En ophævelse af lukkeloven vil i virkeligheden kun komme til at gavne de store koncerner og de store supermarkeder inden for levnedsmiddelinindustrien. Det er kendsgerningen.

I Børsen den 17. november 1978 skriver formanden for Københavns Tobakshandlerforening:

»Man må derfor udlede, at kædeforretninger og supermarkeder, hvis fortalere går ind for længere åbningstid, udmærket ved, at de selv kan løse problemet med deltidsansatte, flexetid eller på anden måde ved personalehjælp, mens nærbutikken, hvor mand og kone har åbent fra 7 til 17.30 og ikke igennem længere tid kan klare flere timer, bliver nødt til at fortsætte med de nuværende 60 timer og derved lettere kan udkonkurreres.«

Det tror jeg faktisk er kernen i denne sag. De eneste, der kan have interesse i at få ophævet lukkelovsbestemmelserne, er i virkeligheden de koncerner og supermarkeder. Vi ved godt, at bag nogle af disse fødevarerkoncerner står A. P. Møller og andre, og jeg kan ikke rigtig tro, at det skulle være retsforbundets politik netop at give støtte til sådanne.

Derfor tror jeg, det klogeste faktisk ville være, om lovforslaget ret så hurtigt blev droppet.

Gunnar Jensen (RV):

Den nugældende lukkelov er et kompromis mellem forbruger- og butiksindehaverinteresser, og selv om man kunne have sympati for nogle af det foreliggende lovforslags synspunkter, mener vi, at det endnu er for tidligt at ændre lukkeloven. Vi vil derfor fra det radikale venstres side ikke gøre noget aktivt for at fremme lovforslaget. Men hvis lovforslaget alligevel nyder fremme, deltager vi selvfølgelig i debatten herom.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Jeg skal straks slå fast, at kristeligt folkeparti er imod dette forslag. Hvis man har behandlingen af lovforslaget om butikstid for ca. 2½ år siden i erindring, er man nok ganske klar over det, da vi jo stemte imod lovforslaget, fordi vi ikke var tilfreds med det, men syntes, loven skulle være noget strammere.

Vi kan dårligt forestille os, hvad der ville ske, hvis man nu med ét slag ophævede loven. Det kan man faktisk ikke gøre, den indeholder jo mange, mange aspekter. I bemærkningerne er der nævnt en del af dem.

Åbningstid, sådan som det ville passe de enkelte indehavere, må jo være det, der er meningen med det. Inden man gennemfører det, bør man virkelig undersøge, hvilke konsekvenser det vil medføre. Selvfølgelig ville varerne blive dyrere med en lang åbningstid, det har jeg hørt indtil flere sige, også nogle, der gik ind for en længere åbningstid. Selvfølgelig ville det fordyre varerne. Man måtte have flere ansatte, hvis man skulle klare sig i konkurrencen.

Hvor det drejer sig om et ægtepar, der passer en butik, siger man godt nok her, at de så også bare kan åbne, når de har lyst til det. Men hvad kan det hjælpe, hvis der i nærheden ligger et supermarked, der har åbent på andre tider? Og hvad så med supermarkedet? Ja men det kan bare ansætte nogle flere på deltid. Nu går jeg 100 pct. ind for deltid, men vi kan også komme i den situation, at de ansatte bliver tvunget til at arbejde på tider, hvor de ikke er så interesseret i det, og i hvert fald for mange kvinder kan det

[Inger Stilling Pedersen]

blive meget belastende. Det er i forvejen meget belastende med de arbejdstider, man har i dag. Man kan jo høre, hvor lykkelige nogle kan være, hvis de har skiftet job og nu ikke skal arbejde fredag aften og torsdag aften og lørdag, hvor de fleste helst vil være fri.

Egentlig burde vi nok henimod, at lørdagen var fri for dem, der står i butik. I vores forslag i sin tid foreslog vi også juleaftensdag som fridag. Nu nærmer vi os snart den hektiske tid, som i parentes bemærket egentlig ikke har ret meget med jul at gøre, men som for en masse mennesker betyder, at de kan se frem til, at de i hvert fald 1. juledag dødtrætte kan falde ned. Dog har de en fordel i år, at juleaftensdag falder på en søndag. Jeg har gjort mig ulejlighed at tale med flere, som arbejder i butik, og som glæder sig over, at der i år er en mulighed. Man kan måske sige, at det kan man så indføre frivilligt, men der er jo mange, der har udtalt, at det er umuligt; hvis ikke man lokalt kan blive enige, så bliver alle nødt til at holde åbent af hensyn til konkurrencen.

Det lyder så nemt og så let at sige: vi giver bare frihed, så ordner det hele sig af sig selv. Det gør det bare ikke. Det er rigtigt, som hr. Ole Olsen nævnede, at vi også må tænke på de ansatte. De udgør en meget stor gruppe, heriblandt mange kvinder, og jeg vil gerne understrege igen, at de har dårlige arbejdsvilkår i dag.

Der er også forbrugerne, men man skulle jo synes, at med den lange åbningstid, man har i dag, måtte det være muligt for forbrugerne at få tilfredsstillet deres behov. Vi må heller ikke glemme, at efter den nuværende lukkelov er der mulighed for at ændre tidspunkterne. Der er jo ingen, der siger, at man lige skal have åbent derfra og dertil; man skal bare holde sig inden for tiden, der er afsat, og kan så ellers gøre, som man vil.

Der er en anden ting, som jeg også gerne vil fremhæve, og det er kiosksalget. Man nævnede, at der foregår så mange ting i dag. Ja, det gør der, og hvorfor? Fordi vi har en tendens til herhjemme, at vi bare overtræder loven, og så indregner vi en vis del til at betale de bøder, der falder. Men vi må ikke glemme, at dem, det går ud over, når vi tager så lempeligt på det, som vi gør nu, det er de små handlende. Skal de betale en bøde på 5.000 kr. f. eks., kan det betyde, at den butik holder op. En større butik kan betale 15.000

kr. eller mere i bøde, det betyder ikke så meget i et stort budget.

Jeg synes virkelig, der er grund til, at vi i udvalget får talt lidt om butikstid igen. Der er nok visse ting, det kunne være rart at se lidt på, også på, om de sanktioner, vi anvender over for dem, der overtræder loven, fungerer. I stedet for at sige: når folk overtræder loven, så er det bedst, at vi ophæver den. Sikke konsekvenser det ville få herhjemme!

Vi kan absolut ikke anbefale lovforslaget.

Schak Nielsen (DR):

Hvis man er liberal – og det er der jo mange der siger de er – så ønsker man vel den størst mulige frihed for sig selv, og man ønsker det vel også for andre, hvis man da er rigtig liberal. Man ønsker vel også den mindst mulige indblanding fra andre menneskers og fra det offentliges side.

Jeg kan ikke se andet end, at det er svært at finde en begrundelse for at hindre hr. Hansen og undertegnede i at lave en handel kl. 10 om formiddagen, men hvorfor skulle man så hindre os i at lave den kl. 10 om aftenen, hvis det i øvrigt passer os? Det hører vel også med til de liberale principper. Ellers er de ikke så meget værd.

Der er en lang række praktiske ting, vi må tage i betragtning. Butikshandelen har indrettet sig på den eksisterende lukkelov og den tidligere lukkelov, og under den har den størst tænkelige butiksød fundet sted. Det er vel ikke lukkelovens skyld alene, men det er under de forrige lukkelove, at butiksøden har ramt de små butikker.

Hvis man nu ophæver lukkeloven, som det er foreslået her, så vil der komme en strukturændring, det er klart, og det kunne da godt tænkes, at de små butikker vil få en opblomstring, mand- og konebutikker og publikumsorienterede værksteder og lignende ting. Jeg synes, det er lidt af et overgreb fra samfundets side, at det skal låse os inde i et bestemt mønster, og butiksmønsteret siger altså stort set fra 9 til 17.30 – med et utal af undtagelser, dels for brancher, dels i geografiske områder, sommerhusområder o. lign. samt kiosker og rejseorienterede udsalg.

Den liberalisering, der er blevet foretaget for 2½ år siden, er sådan en underlig mellemting, det er et mærkeligt kunstprodukt, og det indeholder en tilfældig favorisering af

[Schak Nielsen]

brancher og personer. Den gældende lukkelov fremmer bagdørshandelen, og det er måske noget, man ser lidt igennem fingre med, men det er ikke rimeligt, og det er moralsk nedbrydende med love, der ikke håndhæves ordentligt. Politiet har nok at gøre i øvrigt.

De faste butikstider giver også et tryk på den offentlige trafik med sammenhobning og myldretidsbesvær. Prøv på at gå på et butikstrøg om aftenen – og så er det såmænd ligegyldigt, om det er lillebyens hovedgade eller det er storbyens butikstrøg – der er simpelt hen dødt, for mennesker er helt fjernet.

Man taler om konkurrencen imellem butikkerne. Vi har et godt eksempel her. Man har lov at holde åbent lørdag til kl. 14, men de fleste butikker lukker kl. 13. Den konkurrence kan de godt indbyrdes enes om at klare.

Man siger, at lukkeloven skulle være en beskyttelse for personalet. Det tror jeg nok organisationerne selv kan klare. Det skal nok blive dyrt for de store butikker og supermarkeder at have åbent på de utraditionelle tider. Både Citycenterforeningen i København og Forbrugerrådet udtaler sig til gunst for ophævelse af lukkeloven.

Det er trods alt forbrugere, der drejer sig om, og vi er jo alle forbrugere på et eller andet tidspunkt. Vi kan have brug for den størst mulige frihed til at udfolde os, og vi har også brug for at handle, når det passer os. Derfor må jeg anbefale en ophævelse af lukkeloven.

Keld Larsen (VS):

VS kan ikke anbefale retsforbundets forslag. I sin tid, da den nuværende lukkelov blev vedtaget, havde man nedsat en kommission, der skulle undersøge forskellige ting og sager. Kommissionen udarbejdede en rapport, der bl. a. viste, at kun 22 pct. af de ansatte i butikkerne var interesserede i andre arbejdstider og dermed andre åbningstider.

VS tror fortsat, at det er det, der er situationen. Vi tror, at for spredte åbningstider, aften- og weekendarbejde i højere udstrækning end i dag måske nok vil betyde nogle flere stillinger, men samtidig vil det betyde, at personalet udsættes for uacceptable, skiftende arbejdstider. Det vil også betyde, at der vil blive åbnet op for den uorganiserede arbejdskraft, som vi ser det i dag på tanksta-

tioner, i kiosker osv., hvor unge mennesker bliver ansat til betalinger, som ligger langt under garantilønningerne. Samtidig vil det selvfølgelig også betyde, at de rettigheder, som HK har tilkæmpet sig, stille og roligt vil blive undermineret ad bagvejen.

Omtalte rapport viser også, at kun 7 pct. af de adspurgte forbrugere ønskede mere fleksible åbningstider. Nu skal man selvfølgelig ikke tage det tal for mere, end det er, men det viser trods alt, at der ikke er det helt store behov for at udvide åbningstiderne og i hvert fald ikke det behov, som retsforbundet giver udtryk for i bemærkningerne til forslaget.

Men samtidig tror jeg også, man skal være opmærksom på, at det uden tvivl er et problem, ikke mindst for den arbejdende del af befolkningen, at nå hjem fra arbejde og nå at gøre indkøb, før forretningerne lukker. Det viser bl. a. det tal, som retsforbundet også nævner i sine bemærkninger, nemlig at 60 pct. af indkøbene i mange brancher bliver udført fredag og lørdag – netop på det tidspunkt, hvor folk har tid til at tage sig af disse ting. VS så gerne, at man kiggede lidt på denne side af sagen og forsøgte at finde nogle åbningstider, som tog højde for, at de, der arbejder, i højere grad får mulighed for at gøre deres indkøb.

Men det skal understreges, at en eventuel løsning på denne front helt klart må accepteres af HK. Det har der ikke været tale om i forbindelse med de ændringsforslag, som var oppe og vende i 1976, da man vedtog lukkeloven, og jeg tror heller ikke, at HK er videre begejstret for retsforbundets forslag.

Samtidig må det være en løsning, som ikke åbner op for de prisforhøjelser, vi ser i dag. Kioskejerne og tankstationsejerne benytter rask væk chancen til at knalde lidt ekstra på priserne og henviser så til, at de har åbent uden for den normale åbningstid og dermed må ansætte en dyrere arbejdskraft. Det modbevises helt klart af, at det er ung arbejdskraft, man bruger disse steder – en arbejdskraft, der ligger på nok så lave lønninger.

I bemærkningerne til forslaget nævnes det, at en ophævelse af lukkeloven vil betyde bedre forhold for mand-kone-forretninger, idet de er mere smidige og kan sætte ind på de tidspunkter, hvor f. eks. de store supermarkeder ikke har åbent. Hvis det er tilfældet, tror jeg desværre, at det højst vil være en

[Keld Larsen]

midlertidig fordel for disse små butikker. På længere sigt vil der selvfølgelig ske det, at de store supermarkeds kæder vil omstille sig til den nye situation, og at de også vil sætte ind og have åbent på de tidspunkter, hvor de ikke har åbent i dag, altså efter kl. 17.30 stort set. Det er bare et spørgsmål om rentabiliteten, om markedet er stort nok til at have åbent på disse tidspunkter, så vil supermarkeds kæderne og de store koncerner selvfølgelig være der.

For VS er det selvfølgelig vigtigt at opretholde disse nærbutikker, som man ligesom kan fornemme der tænkes på i rettsforbundets forslag, men det behøver ikke at betyde, at det skal være nærbutikker, som er på private hænder, som det er i dag. Det er også vigtigt for VS at gå imod de store mammutcentre, som vi ser rulle frem over landet i øjeblikket som bulldozere. Sidst har vi set det ude i Tåstrup, hvor et flertal i kommunalbestyrelsen på trods af befolkningsflertallets protest ønsker at trække sådan et stort butikscenter ned over hovedet på folk. For VS er det klart, at det, der må være afgørende, er, at man kan tilfredsstille de behov, som folk har, dér, hvor de bor. Derfor må der åbnes op for flere nærbutikker.

Men jeg tror, det er vigtigt at understrege, at man skal lægge initiativet, lægge organisationen af dette ud til folk, dér, hvor de bor, f. eks. i de store boligkomplekser. Man ser ude i Galgebakken, hvordan man har fået organiseret en nærbutik for ligesom at tackle det behov, der er for at få købt ind, og overskuddet ved denne nærbutik går til beboerne selv. For VS er det den vej, man skal gå, helt klart.

Voigt (FP):

Dette forslag fra rettsforbundet har efter min opfattelse en stor fejl, nemlig at man siger, at lukkeloven skal ophæves pr. 1. juli. Jeg mener, rettsforbundet er alt for restriktiv; man kunne let have fastsat en tidligere dato, f. eks. 1. februar eller 1. april.

Der er ingen tvivl om, at rettsforbundet vil få mange klø for dette forslag, partiet har fået det her i dag, og det vil også få det i massemediernes, men det er da godt, at der er et parti, der er modigt her i folketinget og fremlægger de ting, der er saglige. Jeg tror,

rettsforbundet har ryg til at tage imod de klø, man vil få for dette forslag.

Jeg er enig med rettsforbundet i, at lukkeloven i sin nuværende form er konkurrenceforvridende, den er restriktiv, asocial, diskriminerende og fuldstændig overflødig.

Hr. H. C. Hansen, ordføreren for fremskridtspartiet, sagde, at han mente, der var et enkelt medlem, der ville støtte dette forslag. Det ville være et sørgeligt kapitel i fremskridtspartiets historie, hvis det skulle være tilfældet, at der kun var et enkelt medlem, der ville støtte et forslag af denne karakter.

Hr. H. C. Hansen mente ikke, at man ustandselig skulle ændre på gældende lovgivning. Jo, det skal vi, hvis den gældende lovgivning er elendig og dårlig, så er det en vigtig mission især for fremskridtspartiet at gøre loven bedre og mindre restriktiv. Det er vi gået til valg på. Vi må i de ting, vi fremlægger herinde, og de ting, vi støtter, have vore hjerter med i sagen, vi skal være ærlige, vi skal ikke lefle for bestemte befolkningsgrupper, vi skal sige de ting, som er nødvendige, og som er sagligt rigtige.

Jeg kan se, at fremskridtspartiets stifter, hr. Glistrup, er til stede i salen. Må jeg derfor ikke sige til fremskridtspartiets stifter, at det ville dog være dejligt, hvis den mand, der har stiftet et parti, der er gået til valg på, at man skulle reducere den gældende lovgivning til 20 pct. af dens nuværende størrelse, ville gå herop på talerstolen og sige, at jeg ikke var den eneste fornuftige her i folketinget foruden de 6 rettsstatsfolk. Det ville være en lykkelig dag i den tid, der ellers godt kan være lidt mørk for fremskridtspartiet.

(Kort bemærkning).

Ole Olsen (SF):

Da fru Inger Stilling Pedersen kom herop, begyndte hun at debattere, hvad det egentlig var, dette materielt handlede om, og VS ønskede tilsyneladende i endnu højere grad at markere sin stilling. Jeg kom i tanker om, at da vi behandlede lukkeloven i sin tid, var de ansattes meget store ønske selvfølgelig at få forbedrede vilkår, men også, at der blev ro om loven; de kunne simpelt hen ikke holde ud at leve med den usikkerhed, der er forbundet med debatten om denne lov. Jeg synes, vi bør forsøge at tilbagevise forslaget så

[Ole Olsen]

grundigt, at de ansatte ikke er i tvivl om, at der røres ikke ved den.

Ib Christensen (DR):

Det er jo overskueligt, hvilke ordførere jeg kan takke for velvillig tilslutning, men jeg vil gerne takke hr. Bollmann, fordi centrumdemokraterne dog i hvert fald har øjnene åbne for, at der er et problem, og gerne vil arbejde med det i udvalget.

Jeg vil også gerne takke hr. Voigt og sige, at der er ikke bare tale om 5, men hele 6 fornuftige retsstatsfolk bag dette forslag. I øvrigt synes jeg, hr. Voigt har sagt det, der skulle siges til fremskridtspartiet i denne sag. Jeg skal ikke i øvrigt blande mig i diskussionen mellem strammere og slappere.

Til handelsministeren vil jeg gerne sige, at det er rigtigt, at loven er vedtaget for kun 2½ år siden. Da var retsforbundet ikke i tinget. Vi har ønsket at drage problemerne frem ved at fremsætte dette forslag, og det ønsker vi, fordi det har vist sig, at den lov jo ikke fik den liberaliserende virkning, som man havde tilsigtet – i hvert fald fra nogle sider. Den har reelt ikke fået nogen som helst betydning ud over, at den har generet forbrugerne og generet en række grupper af handlende med en masse bureaukrati, f. eks. med hensyn til om kiosker må handle med legetøj eller souvenirs eller kun med den ene af tingene. Fuldstændig latterlig, overflødig administration og ingen udnyttelse af den ændrede butikstid, der blev tilladt.

Handelsministeren siger: der blev jo gennemført disse undersøgelser i lukkelovskommissionen, disse omfattende undersøgelser. Ja, de blev gennemført fra 1970 til 1972. Tiden går hurtigt, udviklingen går hurtigt, sagde ministeren også; udviklingen går altså så hurtigt, at disse undersøgelser, ved hvilke man i øvrigt kan sætte temmelig store spørgsmålstejn, nok allerede i væsentligt omfang er noget forældede.

Socialdemokratiets ordfører, fru Tove Lindbo Larsen, siger, at der har været 5 års kommissionsarbejde. Jeg havde nær sagt: ja, Gud bedre det! Som om man ikke havde andet at beskæftige sig med end at udgive bindtykke værker om, hvornår de handlende må have lov at holde deres butikker åbne, og hvornår forbrugerne må have lov til at købe

ind, hvornår de må købe aviser, og hvornår de må købe andre ting.

Fru Tove Lindbo Larsen indrømmede, at den gældende lov ikke bliver udnyttet bedre end den gamle lov. Den har med andre ord ikke haft nogen som helst effekt i retning af at ændre en lukkelov, som i realiteten har været gældende siden krigens tid med kun ubetydelige ændringer. I krigens tid var helt andre forhold gældende.

Hr. Fogh Rasmussen fra venstre syntes, debatten har fået ringe genklang i befolkningen. Nu er retsforbundet jo et parti, der ikke har mediernes bevågenhed. Jeg lagde mærke til, at TV fjernede sig, da behandlingen af denne sag begyndte, og kommer igen, men ikke for at bringe noget om denne sag. Det er sådan set karakteristisk, når det er et parti, der ikke har mediernes bevågenhed; hvad enten det er Danmarks Radio eller det er store dagblade, så er det svært at få sat gang i debatten. Det betyder imidlertid ikke, at der ikke er behov for den. Det er der i allerhøjeste grad.

Hr. Fogh Rasmussen henviser til, at i disse nu altså 6-8 år gamle undersøgelser var der 85 pct. af forbrugerne, der sagde, at de ikke havde svært ved at foretage indkøb. Rent bortset fra at man kan spørge: hvad så med de 15 pct., så må man sætte spørgsmålstejn ved udformningen af spørgsmålet dengang. Det blev sagt i kommissionsbetænkningen, og der er virkelig tale om en total afklædning af den måde, man havde spurgt folk på, således at man i virkeligheden både med hensyn til teknikken i spørgsmålene, karakteren af dem, omfanget af dem og behandlingen af dem kan sætte et stort spørgsmålstejn ved disse undersøgelser. En kioskejer i Fredericia havde i løbet af kort tid samlet 5.000 underskrifter på en ophævelse af lukkeloven. Han regner med at kunne samle 10.000 i løbet af ganske kort tid alene i Fredericia. Det viser jo noget helt andet.

De handlende skal også have et normalt familieliv, siger hr. Fogh Rasmussen. Ja men der er jo ikke nogen, der siger, at de skal holde åbent. De får lov til selv at bestemme, hvornår de vil holde åbent. Hvis de vil holde åbent fra kl. 16 til kl. 20 og intet andet tidspunkt om dagen, så skal de da have lov til det. Det er jo det, der er sagen. Det burde i og for sig være det centrale for det parti, der

[Ib Christensen]

kalder sig Danmarks liberale parti – uden dog at være det.

Videre siger hr. Fogh Rasmussen minsanden – det viser også karakteren af venstres liberalisme – at åbningstider ikke må bruges som led i konkurrencen. Man må godt konkurrere på pris, må konkurrere på service o. lign., men man må ikke konkurrere på åbningstider. Hvorfor må man ikke konkurrere på åbningstider? Hvis man ønsker en fri strukturudvikling, en butiksstruktur efter forbrugernes behov, så må det da være muligt også at konkurrere på åbningstiden.

Hr. Fogh Rasmussen nævnte den omfattende butiksdød i Sverige. Jeg vil gerne have lov til at citere fra kommissionens betænkning, hvad der står om Sverige. Der har man siden 1972 haft fri åbningstid, og man konkluderer:

»Man kan således ikke på grundlag af det foreliggende materiale hævde, at den frie butikstid skulle have påvirket strukturudviklingen negativt.«

Det siger man om de svenske erfaringer, og det er lavet af en kommission, der har undersøgt disse ting.

Hr. Kjelgaard siger, at dette er et overflødig forslag. Må jeg tillade mig at citere, hvad hr. Kjelgaard sagde til Børsen den 1. november – udviklingen går jo hurtigt, som ministeren sagde –:

»Jeg er personlig tilhænger af en fri åbningstid.«

Hr. Kjelgaard siger senere:

»Men lovgivningen må på ingen måde blande sig i dette billede. Det bør være helt frit at holde sin forretning åben på de tidspunkter, der nu passer den enkelte bedst.«

Hr. Kjelgaard siger videre:

»Den nuværende lov om butikstid tager ikke hensyn til disse individuelle hensyn,«
altså forbrugernes interesser osv. og de butiksdrevendes interesser.

»Frie åbningstider ville ikke alene skabe behov for deltidsarbejde, men også blive den bedste vej til sikring af en række truede nærbutikker.«

Derudover kommer hr. Kjelgaard med en række andre fortrinlige argumenter for retsforbundets forslag. Derfor skuffer det mig, at hr. Kjelgaard på sit partis vegne sagde det, han sagde i dag. Men det overrasker mig nægtelig ikke.

Hr. Kaj Hansen var bange for, at det ville gavne de store supermarkeder at have disse åbningstider, og fru Inger Stilling Pedersen var ligeledes bange: sæt nu en mindre næringsdrivende bor ved siden af et supermarked og supermarkedet kan holde åbent, mens han ikke kan. Der er ingen små nærbutikker i nærheden af supermarkederne. De er jo konkurreret væk, bl. a. fordi de ikke kan konkurrere på åbningstiden. Der bliver ikke tale om overtidsbetaling for mand-kone-butikkerne, de kan tilrettelægge deres åbningstid frit i konkurrence med det supermarked, som må betale overtidsbetaling, ekstra betaling osv.

Jeg vil gerne resumere, hvem der har taget til orde for en afskaffelse af lukkeloven eller en betydelig og afgørende liberalisering. Det har følgende: Forbrugerrådet, FDB, Supermarkedssammenslutningen, Københavns Cityforening og kioskejernes forening, Danmarks Kioskejere. Alle disse grupper er gået ind for det, og det er sagt, at der vil lukke tusinder af kiosker i løbet af få år, hvis der ikke bliver gennemført liberaliserede bestemmelser med hensyn til åbningstider, varesortiment osv. Allerede da lukkelovskommissionens undersøgelse blev lavet i 1970-72, var 32 pct. af de butiksdrevende tilhængere af at afskaffe lukkeloven og give fuldstændig frie åbningstider. Det er rigtigt, som det er nævnt, at kun 22 pct. af de ansatte var indstillet på at arbejde med skæve arbejdstider. De ansatte tror jo, at det betyder en forlængelse af deres arbejdstid, hvis man tillader frie åbningstider. Ja men det er da et overenskomstanliggende mellem HK og arbejdsgiverne, og HK er i hvert fald stærk nok til at sørge for disse ting, når HK er stærk nok til at skræmme dette folketingsflertal fra vid og sans, så man ikke tør gøre noget. Alliancen mellem Butikshandelens Fællesråd og danske købmandsforeninger og så HK er det, der skræmmer livet af de partier herinde, der kalder sig liberale eller socialdemokratiske og skulle varetage forbrugernes interesser og skulle lade være med at blande sig i, hvornår de handlende vil holde åbent, og hvornår forbrugerne vil købe ind. Det er jo sandheden.

Hr. Voigt tror, at retsforbundet får klø i medierne på grund af det forslag. Det tror jeg ikke man gør, af den grund jeg nævnte før. Jeg kan tværtimod nævne medier, der er

[Ib Christensen]

gået ind for det og har prist vores mod. Både Ekstra Bladet og B.T. har haft meget positive kommentarer, Jyllands-Posten er på samme linje i dag, osv.; jeg tror, mange af medierne i og for sig bakker os op. At de så ikke omtaler vores lovforslag, det hænger sammen med den behandling, retsforbundet sædvanligvis bliver genstand for i medierne, nemlig nul omtale.

Man har ikke ønsket debatten fra HKs side, man har ikke ønsket debatten fra Butikshandelens Fællesråd. Man har saboteret debatten. Man har nægtet, ved jeg positivt, at udtale sig om dette spørgsmål til blade. Det er den måde, man kvæler et forslag på og kvæler en debat på her i dette kongerige. Sådan foregår det altså. Derfor er den debat ikke kommet, hr. Fogh Rasmussen. Det er årsagen til, at debatten ikke er kommet. Det er ikke, fordi der ikke er et behov, eller fordi der ikke er ønsker om at ændre denne lov eller fjerne den, for det er der, således som jeg allerede har dokumenteret.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Blot nogle få kommentarer til retsforbundets ordfører, der bl. a. nævnte noget om kioskerne, der vil gå under, fordi de ikke kan klare sig, nu det bliver værre og værre for dem. Hvordan bliver det så, når der bliver fri åbningstid? Vil de så ikke helt forsvinde?

Man siger, at der ikke er nogen små butikker ved siden af supermarkeder. Det kommer selvfølgelig an på, hvad man forstår ved et supermarked. Det behøver ikke at være et af de kæmpestore. Der kan jo godt ligge en købmandsbutik et sted, der har udviklet sig til et supermarked – det kender jeg masser af eksempler på – og så længere henne ligger der en lidt mindre butik. Hvis det store supermarked har åbent, så bliver den lille butik nødt til at følge med.

Man siger, at mand og kone bare kan tilrettelægge deres arbejdstid. Det gør de da også i dag. Det indebærer, at de i mange tilfælde får en arbejdstid fra tidlig morgen – for de åbner før de andre, det kan de jo gøre i dag efter den gældende lukkelov – til sen aften. Måske kan de få tid til en lille mid-dagspause.

Der kom en anden bemærkning om, at det trods alt er forbrugerne – hvor står det skrevet? – at det trods alt er forbrugerne, der

skal bestemme det. Det kan lyde meget godt, men der er da også en anden part, som jeg i hvert fald ikke kan lade være med at tænke på. Jo mere frihed, jeg vil have til at handle, når det passer mig, des mere tvinger jeg andre til at stå på pinde for mig – med de omkostninger, det fører med sig. Man kan ikke bare se ensidigt på det, men selvfølgelig kan vi drøfte det. Det kan ses fra begge sider, men trods alt ikke kun fra forbrugernes side.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Karlskov Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om medbestemmelse [af Niels Helveg Petersen (RV) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 23. Fremsat 12/10 78).

Sammen med denne sag foretoges den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

6) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om medejde for de ansatte [af Niels Helveg Petersen (RV) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 24. Fremsat 12/10 78).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Auken):

De to beslutningsforslag fra det radikale venstre tager sigte på at give en form for